

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructæ

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

571. Quænam sit mens & ratio hujus regulæ quò ad concessionem alternativæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

sideratione sensum illum communem & praxim; cum Curia Rom. in interpretandis legibus, præcipere canonicis, non sequatur sensum & stylum Judicum de partibus, sed potius illis indicat ex proprio sensu & stylo, quæ sit vera interpretatio. Proinde levissimam esse in hac re opinionem Garc. loquentis sine lege & auctoritate. Ad illud verò, quod Garcias ait, duos illos menses solum demonstrationis gratiâ unâ cum reliquis exprimi, Respondet, esse nimis frigidum & enerve; uti nullatenus attingens rhombum difficultatis, qui non stat in simplice mensium designatione, sed in qualitate jugis residentie singulis adjecta, nec quicquam esse, quin Episcopus potuerit horum duorum mensium naturam, accedere hac novâ qualitate immutare absque explicitâ declaratione solum implicitè, seu ex implicitâ rei naturâ subjiciendo videlicet se obligationi residendi in suis mensibus alternatis; sicut enim habens bona allodialia & libera, & nihilominus eadem recognoscendo à Domino feudi tanquam feudalia, censetur ipsa bona domino dedisse, & brevi manu utile dominium jure feudi ab ipso recepisse; ut Rosental. *de feudis c. 6. conclus. 68. num. 17.* Sic Episcopus acceptando alternativam sub hac lege residentie, cui prius non erat subjectus, hos duos menses unâ cum aliis in manibus Papæ liberè potuisse, & rursus brevi manu eisdem cum aliis 4. ita qualificados, & onere residentie affectos recepisse. Unde fit, ut non satisfaciat regula, si velit uti alternativâ, & non residere, ex quo illud accidens residentie determinat, ac certam reddit obligationem, nec propterea patitur, ut Episcopus divertat ad id, quod sibi prius erat licitum in genere. Atque ex his concludit Lott. *num. 38.* volens utramque sententiam conciliare; Episcopum non residentem in dictis 2. mensibus validè adhuc conferre beneficium in iis vacans ex suppositione taciti recessus ab alternativâ; invalidè verò, persistente in integritate suæ alternativæ.

Questio 569. Quando nam ceperit alternativæ usus, & à quibus concessa?

1. **R**espondeo: cepisse usum illius à Nicol. V. circa annum 1447. tradit Corrad. *in pr. benef. l. 3. c. 6. num. 8.* ex Bursat. *l. 2. cons. 126. num. 102.* verum, ut addit Corrad. Nicolaus Ordinariis concessit non nisi menses 4. Martium, Junium, Septembrem, Decembrem, postmodum verò ab ejus successoribus concessa pro 6. mensibus. Et quamvis id generaliter non fuerit indultum Episcopis, nisi sub Leone X. Anno 1514. ut Burs. *loc. cit.* consuevit tamen etiam prius specialiter indulgeri. Lott. *l. 2. q. 37. num. 11. & 12.* citans Felin. *in C. cum ex officij. de rescrip. num. 36. & Sot. glossatorem.*

2. Ubi illud notandum, olim illam concedi solitam ad supplicationem manu Papæ signatam, uti fieri solet in concessione aliarum gratiarum, & sic super ipsa supplicatione postmodum literæ sub plumbo expediebantur juxta stylum datariæ & Cancellariæ Apostolicæ. Unde dum in decisionibus quibusdam dicitur, alternativam non suffragari Episcopo ante expeditionem literarum, & hinc collationem factam in mente reservato ante dictam expeditionem non valere, id referendū ad tempora antiqua, ubi ea gratia dicto modo per Brevia particularia indulta, ad gaudendum eâ concedebatur, Hodiedum autem alternativæ concedatur per hanc

ipsam regulam Cancell. nullaque requiritur expeditio literarum, sed sufficit, quòd illa acceptetur per literas patentes recognoscendas per Datariam, servatâ formâ hujus regulæ. Corrad. *loc. cit. n. 7.*

Questio 570. Quibus hæc gratia alternativæ concessa?

1. **R**espondeo concedi eam solis Patriarchis, Episcopis, Archiepiscopis; quia ipsi tantum exprimuntur in regula sub dictione terminativa *duntaxat*, utpote relata, ut Castrop. *loc. cit. num. 1.* non solum ad residentiam, sed potius ad personas, quibus gratia hæc sub onere residendi conceditur. Et quia hæc gratia non conceditur nisi solum pro beneficiis, quæ sunt de libera collatione Episcopis, Castrop. *loc. cit.* Garc. *p. 5. c. 1. num. 683.* Corrad. *loc. cit. nu. 13.* Quin &, ut Card. de Luca *de benef. d. 93. nu. 13.* patet ex ipsa ratione, quæ fuit causâ concessionis alternativæ: invitandi nimirum Episcopos ad residentiam, quæ ratio non adeo in prælatis inferioribus desideratur, neque Capitulis congruit. Hinc

2. Extendenda hæc gratia non est, seu locum non habet in inferioribus Episcopo Collatoribus, qui habent ex privilegio vel consuetudine, jus conferendi (quidquid servatum in hoc fuerit antiquibus, quando etiam inferioribus Collatoribus concedebatur, ut Corrad. *loc. cit. n. 13. & 14.* citans Pur. *decif. 88. l. 1.* quod ipsum tamen etiam negat Garc. *nu. 473.* nisi forte, ut Lott. *l. 2. q. 41. nu. 120.* speciali super hoc privilegio donati sint. Auctores idem cum Gonz. *gl. 42. à num. 1.* contra Zerolam, quem tamen Garc. *loc. cit.* aliud non voluisse ait, quàm quòd resignatio 8. Mensium habeat locum in inferioribus etiam Collatoribus

3. Sic in specie non competit Capitulo, etiam Cathedrali habente per se collationem. Garc. *num. 684.* citans seipsum *nu. 473.* Gonz. *ubi ante, nu. 2. & rrinas Rotæ decif.* Neque Capitulo Sede vacante, Chok. *hic. gl. 15. n. 2.* Castrop. *loc. cit. n. 1.* Garc. *n. 685.* citans Rotam *in Segob. Canonice. 24. Nov. 1588.* Neque Capitulo habenti simultaneam cum Episcopo collationem (quidquid enim de hoc fuerit antiquitus, quando, ut Garc. *loc. cit. num. 473. & 471.* alternativæ concedebatur Episcopis, & quia favorabilis, comprehendebat beneficia simultaneæ collationis faciendâ à Capitulo unâ cum Episcopo, addebque Capitulum ex beneficio Episcopi uti poterat alternativâ) id tamen hodie non procedit. Ita ut nequidem in illo casu alternativæ suffragetur Episcopo, quia alternativæ restringitur per illa regulæ verba: *ad liberam ipsorum duntaxat, non autem aliorum cum iis dispositionem*: ad beneficia spectantia ad liberam solum Episcoporum collationem. Garc. *loc. cit. num. 473.* Lott. *l. 2. q. 49. num. 120.* Quid autem sit, dum menses isti 6. alternativæ ex concordia divisi sunt inter Episcopum & Capitulum, an Capitulum in Turno suo uti possit alternativâ, vide de hoc dicenda paulò post, ubi, ad quæ beneficia se extendat alternativæ. Vide etiam interea Garc. *num. 472. 707. & seq.* Lott. *l. 2. q. 21.* Castrop. *p. 23. §. 2.*

Questio 571. Quanam sit mens & ratio hujus regulæ quoad concessionem alternativæ?

1. **R**espondeo primò: huic quæstioni satisfieri passim putatur dicendo, Papam non inven-

diffe aliud, quam hoc singulari beneficio allicere Episcopos ad residendum in suis Ecclesiis seu Diocesis. Verum cum hac duo mens & ratio in presenti valde diversum quid sint; mens, siquidem legislatoris nihil significat, quam simplicem legislatoris voluntatem, prout resultat ex simplici, & nuda verborum structura, sive est ipsa dictum legis; ratio autem significat causam, propter quam legislator ita cavit, sive est causa dicti legis. Lott. cit. nu. 40. à nu. 3. hinc

2. Respondeo secundò magis enucleatè, mentem hujus regulæ in hac parte fuisse, favere Episcopis, id enim clarè & explicitè verba sonant, Lott. num. 8. ratio verò hujus regulæ est bonum publicum. Hoc tamen bonum publicum in hoc simplici favore factò Episcopis contra primam regulam hujus partem minimè considerari potest, sed potius oppositum. Lott. num. 9. cum ista secunda pars regulæ sit nociva potius reip. utpote cui magis expedire beneficia provideri per Papam quam inferiores. Lott. num. 33. & fusius l. 2. q. 36. num. 16. Sed neque hoc bonum publicum, seu ratio hujus secunda partis regulæ statui potest in allectione Episcoporum ad residendum; nam tametsi majus bonum sit residentia Episcoporum, quam quòd beneficia per Papam provideantur; hæc tamen residentia, cum non sit in libertate Episcoporum, sed ad eam jam antecedenter præcepto divino teneantur, ut constat ex Trid. sess. 23. c. 1. D. Tho. 2. 2. q. 185. a. 5. & T. T. possintque proinde ad eam cogi, absque eò, quòd necesse sit illos ad eam impensius præstandam invitari dicto beneficio; hinc inquam, evincitur, residentiam in ratione hujus regulæ spectatam diversam esse ab eà, ad quam Episcopi de jure tenentur. Lott. à nu. 34. cum illa ita jugis non sit, quia liceat abesse aliquando vel ad modicum tempus, præcipue ex justa causa, juxta c. presentiam. 7. q. 1. ad eò, ut verbum residentia non amare, sed civili modo intelligendum veniat, liceatque pastor, ubi subditorum salutis sufficere in absentia pastoris provideri potest, ob ipsius Ecclesiæ commodum, aut periculum personæ à grege abesse. Lott. num. 36. & 37. citans D. Tho. ubi ante. atque ita, cum adhuc relinquatur aperta via prætendendi causas justæ absentia (præsertim ubi ex modicitate temporis earum æquitas conscientia Episcopi remittitur) semper later occasio fovendi, si quis inhæret animo, spiritum evagandi, ut ait Lott. num. 39. E contra verò hæc residentia, quam exigit regula, debeat esse jugis, neque per momentum intercepta; quod ipsum præfèserunt verba regulæ: ipsi, quamvis apud Ecclesias aut Dioceses suas verè ac personaliter residerint; atque ita per eam spiritus ille evagandi penitus excludatur, cum penitus excludat facultatem illam se absentandi ad tempus permissum aliàs ex causa legitima; quod olim erat mensium duorum (dum, ut patet, si Episcopus, qui v. recessit ab Ecclesia sua in Martio, si velit frui gratiâ alternativæ in mense Aprili, teneatur ibi esse præfens ab initio ipsius Aprilis, impossibile est durante usu hujus alternativæ, ut absit ultra mensem. Lott. num. 42.) sequitur, in hac residentia strictiore, ad quam de jure non tenentur Episcopi, rationem hujus regulæ constituendam esse. Lott. num. 38. Hinc circa hanc rationem seu unicam conditionem, sub qua & non aliter conceditur Episcopis hæc

alternativa,

***

Questio 572. Qualis igitur esse debeat hæc residentia, ut regula satisfiat?

1. Respondeo: primò hanc residentiam debere esse veram personalem; cum regula dicat: quamdiu fecerint residentiam verè & personaliter. Proinde etsi residentia ficta (qualis est, cum Episcopus abest ex justa causa, v. g. in causa Ecclesiæ vel Reip. vel etiam in concilio generali aut provinciali, vel in negotio aliquo ex mandato & commissione Papæ, quia licet reverà absit, tamen ex tali causa censetur esse præfens juxta C. ad audientiam. de Clericis non resid. & c. unico. tit. eod. in 6. Garc. p. 5. c. 1. num. 466. Chok. hic gl. 15. num. 3.) quondam, dum in alternativâ Pii V. Sixti V. Greg. XIII. non aderat verbum verè, sufficeret. Chok. loc. cit. Jam tamen à tempore Sixti V. à quo illud verè ac personaliter additum, residentia talis ficta non sufficit; cum dicta verba non nisi ad excludendam residentiam fictam & interpretativam addita videantur. Auctores iidem l. cit. Gonz. gl. 43. à num. 1. Corrad. l. 3. c. 6. num. 42. contra Leon. in Thef. fori Eccl. p. 2. c. 2. n. 9. & Paris. de resign. l. 1. q. 10. n. 85. quem tamen loqui de tempore & alternativa Sixti V. ait Garc. nu. 467. ubi etiam Gonz. addit, quòd sac. Congreg. quæ aliàs 9. Julij 1573. attentè nimirum alternativâ Pii V. aut ad summum Greg. XIII. declarat contrarium, modò sic sentiat. Et quòd, dum Episcopus quidam Hispania pro exercitio sui officii Inquisitoris generalis absens à sua Diocesi supplicasset Clementi VIII. pro obtinendo indulto speciali, ad gaudendum in hac absentia alternativâ, nunquam illud indultum obtinere poterit, quamvis ante bene concedebatur istiusmodi indultum. Unde jam sequitur, Episcopum absentem ex justissima causa, & ad modicum tempus, quamdiu abest, frui non posse alternativâ in beneficiis, de tempore talis absentia vacantibus, adeoque ea Papæ reservata esse. Auctores ibid. & nominatim Chok. Quin imò videtur procedere id ipsum, etiam si timore mortis vel violentiâ impeditus à sua Ecclesia abfuerit; quia in isto casu adhuc verè abest, & alternativa non conceditur, quamdiu verè abfuerit. Esto igitur impossibilis ei sit residentia, hoc ipsum sufficit, quòd minus alternativâ non nisi sub hac conditione veræ residentia concessâ fruatur. Castrop. cit. p. 23. §. 2. num. 3. Garc. num. 469. contra Gonz. cit. gl. 43. q. 9. num. 200. Quibus qualiter non obstat Clem. 1. de foro. comp. vide apud eundem Castrop.

2. Respondeo secundo, debere esse actualem pro tunc, quando beneficium vacat, ita ut pro tunc absens, etiam si reliqua parte mensis resedisset, non posset conferre vi alternativæ beneficium; eò quòd solum pro tempore veræ & personalis residentia concedatur alternativa. Garc. num. 697. Castrop. loc. cit. num. 2. cum communi.

3. Porro notandum hic, olim tempore secunda alternativæ Pii V. editæ Anno 1570. in qua concedebatur alternativa Episcopis residentibus juxta Trid. dispositionem, quòd Episcopis permittit abesse per 3. menses, Episcopi in 3. illis mensibus gauderent alternativâ, possentque conferre beneficia in iis vacantia, etiam si abessent. Corrad. l. 3. c. 6. nu. 41. Garc. loc. cit. nu. 461. juxta decis. Rotæ in Salmant. fructuum Archidia. 20. Jun. 1586. E contra, si ultra dictos 3. menses abfuerint, non poterant pro illo anno gaudere alternativâ, ac ita nequidem conferre beneficia vacantia tunc cum actu

X 4

verè